

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Мариета Иванова Конова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Православен богословски факултет, катедра „Църковни изкуства“

относно представянето на д-р Цвета Стефанова Явашева - Иванова
в конкурса за академична длъжност доцент в професионално направление

8.2.Изобразително изкуство (Текстилни техники и технологии)

на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“, НХА, обявен в

ДВ бр.33 /29.04.2022 г.

В конкурса за академичната длъжност доцент в професионално направление 8.2.Изобразително изкуство (Текстилни техники и технологии), на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“, НХА, участва един кандидат: д-р Цвета Стефанова Явашева - Иванова.

Кандидатът има интереси в областта на визуалните изкуства и по-специално в текстила и неговите изразни средства, техники и технологии и изпълнява минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 8. Изкуства в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, както и изискванията на НХА.

От представените документи по конкурса се вижда, че д-р Цвета Явашева е активен творец с множество участия в национални и международни изложби, проекти и форуми, което доказва високото ниво на нейната художествено-творческата дейност. Сферата на интереси, от друга страна, са представени в научните ѝ публикации. Прави впечатление професионализмът на Цвета Явашева в нейната преподавателска и научно-изследователска работа. Тя реализира две самостоятелни изложби. Провежда уъркшопи по тъкане, багрене, плъстене, рисувана коприна, ръчно правена хартия и други, с ученици от художествени гимназии и студенти. Изнася публични лекции и презентации, обвързани с текстилното изкуство. В периода 2000 – 2009 година е отговорник на ателие багрене и ситопечат в НХА. В продължение на две години (2002 – 2004) работи като хоноруван преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“ в гр. Варна. От 2009 г. е

преподавател по Текстилни техники и технологии в НХА, след спечелен конкурс. Член е на СБХ, секция „Текстил“ от 1997 г.

Още в дисертационния ѝ труд, защитен през 2017 г., на тема „Текстилните материали и тяхната роля за създаване на съвременно текстилно изкуство (1990-2010)“, се разглеждат основните принципи на техниката тъкане и приложението им в конкретни произведения на изкуството.

В хабилитационния труд на тема „От традиция към иновация – употребата на нетрадиционните материали в традиционните текстилни техники“ д-р Цвета Явашева надгражда тези свои научни разработки като представя разнообразни текстилни структури и тъкани в различни сплитки. Разширява диапазона на използваните материали като в техниката на тъкане, освен класическите начини на работа и материали („Композиция – Черга II“, 2001 г. – степен килим с размери 160/270 см, вълна) вече участват материали като хартия – велпапе, винил и меш, веднъж изтъкани с хартиен и синтетичен канап, друг път Цвета Явашева преплита тъкачната и ситопечатна техника за постигането на определена идейна структура в цялостната визия на творбата или творбите от инсталационен характер. Понякога използва дървена конструкция, вероятно за по-голяма устойчивост, но също с послание и визуален ефект. Дървесината като материал лесно кореспондира с другите природно извлечени материали, особено с канапа и ръчно правената хартия. Друг нетрадиционен материал в творбите на Цвета Явашева е латексът. В някои от разработените произведения латексът присъства като образува пластичен филм върху повърхността на текстилния материал и използваната хартия, променяйки външния им вид. Ръчно лятата хартия е сред предпочитаните материали за работа от кандидата, вероятно заради нейната лекота и свойството ѝ бързо да се втвърдява, да заема дадена форма, както и лесната ѝ обработка. Веднъж Цвета Явашева я оцветява, друг път механично я обработва до постигането на разнообразни форми, декорира я или вгражда в нея различни орнаменти и други материали.

Сплитките са обект на специално внимание от страна на д-р Цвета Явашева. В творбите, с които взема участие в изложби в страната и извън пределите на държавата, са представени различни варианти, самостоятелно или в компилация. В хабилитационния си труд тя разглежда тъкачните техники, които са в пряка зависимост от механичния технологичен процес на хоризонталния стан, което се определя от броя на нищелките, и така изяснява принципите на сплиткознанието. Без да се отказва от обичайните материали за тъкане – памук, лен, вълна и други, стъпвайки върху една утвърдена традиция в текстилната технология, д-р Цвета Явашева представя един нов и

съвременен поглед към изкуството на текстила чрез промяната на мащаба на изобразяваната структура, върху вертикален стан с нетрадиционния за сплиткознанието хартиен материал. Творческите решения са свързани не само с навлизането на нови материали, но и с технологията – замяната на хоризонталния стан с вертикален. Създадените текстилни пластики не притежават функционално предназначение, тъкмо затова те заживяват като самостоятелни произведения на текстилното изкуство и нямат връзка с текстилния дизайн. Композиционните решения и структурните им повърхности са обект на чистото и неподправено наслаждение при визуалните възприятия на зрителя и провокирането на неговото асоциативно мислене.

Всички тези възможности и нови територии на творене почиват върху едно задълбочено изследване и проследяване на развитието на текстилния стенен килим и създадените структурни повърхности в текстилното изкуство. В реабилитационния труд са представени художници от Франция и Полша, като се акцентира върху творчеството на Марин Върбанов – „основоположник на българската текстилна школа в областта на новаторските търсения и отношение към материала“, както пише д-р Цвета Явашева. В последните негови творби той поставя проблема за пространството, който е основен в търсенията и на художничката.

Хабилитационните творби са представени в седем цикъла: „Текстилни структури в цвят“, „Плетива в цвят“, „Текстилни структури“, „Плетива в бяло“, „Хартиен пачуърк“, „Автопортрети“ и „Окдата“. В първите два цикъла, процесът на реализация е насочен изцяло към текстилната структура, посредством цвета. Следващите три цикъла са насочени към тъкачната и плетачна практика, отново чрез заливане на хартиения канап с латекс и участието, както на плетачните техники, така и на техниката пачуърк. В цикъла „Автопортрети“ се акцентира върху художествения образ, като „тъкачната технология е съчетана със сплиткознанието и ситопечата“ (Ц. Явашева). Свободните творби, които са представени в подкрепа на реабилитационния труд, са също експериментални. В тях се наблюдава използването на техниката ситопечат върху велпапе и последващо тъкане, а също ситопечат върху лята ръчна хартия.

Като извод се налага мнението ми, че всички представени реабилитационни творби са експериментални и показват търсенията на автора в областта на съвременното текстилно изкуство, където традиционните техники, посредством нестандартните за текстила материали, ги извеждат до нова визия. Съвременните материали и дигитални технологии заедно с разнообразните текстилни техники, са доказателство за иновативния подход на Цвета Явашева в нишковото изкуство.

Научните и художествено-творчески интереси на Цвета Явашева напълно съответстват на спецификата на Текстилните техники и технологии, които тя ще преподава. Кандидатът напълно покрива изискванията на наукометричните показатели.

Заклучение:

След като се запознах с представените по настоящия конкурс материали, считам, че кандидатурата на д-р Цвета Явашева е в съответствие с характера на настоящия конкурс и специфичните изисквания за заемане на академичната длъжност доцент по 8.2. Изобразително изкуство (Текстилните техники и технологии), за нуждите на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“ в НХА. Давам положителна оценка и предлагам да бъде присъдена академичната длъжност доцент на д-р Цвета Явашева.

30.11.2022 г.

доц. д-р Мариета Иванова Конова:

.....